

Józef Wiesław Rosłon

"Genesis 1-11", Josef Scharbert, Würzburg 1983 : [recenzja]

Collectanea Theologica 54/3, 179-180

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cia jednego Ojca, rozdzieleni osobą Jezusa z Nazaretu. Ważne jest, że odważnie i po bratersku podejmują rozmowę i rozchodzą się bez nienawiści, z nadzieją na przyszłe zjednoczenie w „dniu Pana”.

o. Józef Wiesław Roston OFMConv., Warszawa

Josef SCHARBERT, *Genesis 1—11*, Würzburg 1983, Echter Verlag, s. 120, (*Die Neue Echter Bibel*, wyd. bp dr Josef G. Plöger i prof. dr Josef Schreiner, z. 5).

Jest to piąty tomik z serii *Die Neue Echter Bibel*, przy czym mam przed sobą dopiero 11 rozdziałów Księgi Rodzaju, czyli tzw. Prehistorię biblijną. Mam nadzieję, że ukaże się niebawem dalszy ciąg tej książki. Pojawiło się już 6 tomików tej nowej serii, mianowicie: *Kohelet* (Norbert Lohfink, München, z. 1), *Ester* (Werner Dommershausen, Trier, z. 2), *Hoheslied* (Günter Krinetzki, Passau, z. 2), *Jeremia* (Josef Schreiner, Würzburg, z. 3), *Kap. 1—25,14; Zwölfpropheten* (Alfons Deissler, Freiburg, z. 4), *Levitikus* (Walter Kornfeld, Wien, z. 6). Zastosowano tu tekst biblijny niemiecki z *Einheitsübersetzung*, Stuttgart 1980 (Katholische Bibelanstalt GmbH), czyli uzgodniony ekumeniczny przekład Biblii, wprowadzony w krajach języka niemieckiego.

Już na pierwszy rzut oka przy porównaniu z poprzednią serią *Echter-Bibel* (*Die Heilige Schrift in deutscher Übersetzung*), w której *Genesis* opracował Hubert Junker (Trier), Würzburg 1953, widać duże rozszerzenie i unowocześnienie komentarza oraz pogłębienie i unowocześnienie treści wprowadzeń wstępnych zarówno co do całego Pięcioksięgu, jak i samej Księgi Rodzaju. Komentarz do całej książki liczącej 50 rozdziałów mieścił się na 146 stronach takiego samego druku w analogicznym układzie tekstu i komentarza na stronie. Od tamtych lat jednak nastąpiły znaczne zmiany w poglądach na krytykę Pięcioksięgu i to wpłynęło na potrzebę szerszego i dogłębniejszego ukazania ich czytelnikowi *Echter-Bibel* w nowym ujęciu odzwierciedlającym aktualny stan wiedzy na tym polu. Mamy zatem wprowadzenie do Pięcioksięgu obecnie na 10 stronach, gdy H. Junker dał je kiedyś tylko na czterech. Obejmuje ono historię rozwoju krytyki literackiej, zreferowanie dyskusji współczesnej nad powstawaniem źródeł czy też tradycji w Pięcioksięgu (J. Hoftijzer, J. Van Seters, T. L. Thompson, R. Rendtorff, H. H. Schmid) zwłaszcza dotyczącej miejsca Jahwisty w chronologii nowszej hipotezy praprzekazu oraz postawy większości współczesnych egzegetów (H. Cazelles, G. Fohrer, C. Westermann, H. W. Wolff, R. Kilian, N. Lohfink, J. Schreiner i in.) wobec tej hipotezy. Autor przedstawia swój pogląd na powstanie Pięcioksięgu w ramach dokonanej obecnie krytyki, oraz podaje ważniejsze pozycje z literatury do Pięcioksięgu sięgające 1981 r. Następuje wprowadzenie do Księgi Rodzaju (7 stron zamiast dwu w poprzedniej serii) z wykazem komentarzy i ważniejszej literatury do tej książki. Nie wychodzi poza języki obce angielski i francuski. Trzecie bardzo obszernie (16 stron) wprowadzenie dotyczy już samej prehistorii biblijnej (Rdz 1—11) z literaturą obejmującą teksty porównawcze staroschodnie, rozdz. 1—11, szczególnie rozdz. 1—3, historię o potopie oraz o wieży Babel (11,1—9).

Mimo utrzymania ogólnie tego profilu, jaki posiadała seria komentarzy w *Echter-Bibel*, trzeba powiedzieć, że objaśnienia komentarza nabrały charakteru ściśle naukowego, wprowadzono wiele terminów hebrajskich (w transkrypcji popularnej, bardziej uproszczonej) i greckich (w piśmie oryginalnym), z sięganiem do innych języków semickich dla porównania i lepszego objaśnienia omawianych zwrotów czy terminów. Niekiedy komentarz jest tak obszerny, że ruguje tekst ze strony całkowicie. Pojawia się także bardzo subtelnie, w najpotrzebniejszych miejscach aparat krytyczny między tekstem a komentarzem, umieszczonym jak poprzednio w dwóch kolumnach.

Nowe wydanie *Echter-Bibel* przedstawia się bardzo obiecująco i będzie przyjęte zapewne z uznaniem i życzliwością wiernych jako łatwe a skuteczne narzędzie poznania treści Biblii z zapewnieniem osiągnięć naukowej krytyki.

o. Józef Wiesław Rosłon OFMConv., Warszawa

Dokumente wachsender Übereinstimmung. Sämtliche Berichte und Konsens-texte interkonfessioneller Gespräche auf Weltebene 1931—1982, wyd. H. Meyer, H. J. Urban i L. Vischer, Frankfurt a. M. — Paderborn 1983, Lembeck — Bonifatius-Druckerei, s. 709.

Ubiegłe siedemdziesięciolecie stanowi okres, w którym Kościoły i Wspólnoty chrześcijańskie wypracowały nowe i częściowo przełomowe uzgodnienia teologiczne. Proces ten nie jest jeszcze zamknięty. Nadszedł jednak czas, aby, rozproszone po czasopismach i kościelnych pismach informacyjnych, teksty uzgodnień zebrać w całość. Dostępność bowiem tych treści warunkuje w sposób zasadniczy przenikanie ich idei do świadomości chrześcijan, a tym samym ułatwia proces ich recepcji.

Prezentowany tom jest kolejną próbą rejestracji międzykonfesyjnych dialogów doktrynalnych, a zarazem pierwszym tego typu na obszarze języka niemieckiego. Powstał przy współpracy czterech ośrodków ekumenicznych: Komisji Wiara i Ustrój SRK w Genewie, Instytutu Badań Ekumenicznych w Strasburgu, Instytutu J. A. Möhlera w Paderbornu oraz Centro pro Unione w Rzymie. Od razu należy zaznaczyć, iż nie jest to pełny katalog prowadzonych oficjalnych prowadzonych na forum światowym. Jak zaznaczają, w tym właśnie zakresie tom ten ma prawo rościć sobie pretensje do substancjalnej kompletności.

Celem łatwiejszej orientacji dokumenty podzielono na trzy grupy. W grupie A umieszczono uzgodnienia powstałe w rezultacie dialogu między indywidualnymi Kościołami a Chrześcijańskimi Wspólnotami światowymi, przynależącymi do SRK. Część B zawiera teksty uzgodnień (raportów, deklaracji) ustalonych na forum światowym między Kościołem rzymskokatolickim a innymi Kościołami czy Wspólnotami Chrześcijańskimi. Wreszcie w części C podano ważne teksty o specyficznym charakterze, tj. tekst dokumentu z Limy (1982) nt. chrztu, Eucharystii i posług kościelnych, uchwalonych przez Komisję SRK do spraw Wiary i Ustroju, a ponadto włączono raporty i dokumenty studyjne Wspólnej grupy roboczej SRK i Kościoła rzymskokatolickiego. W sumie otrzymaliśmy 54 dokumenty. Ta liczba mówi sama za siebie. Należy zauważyć, iż tylko jeden tekst pochodzi z okresu przedsoborowego (Deklaracja anglikańsko-starokatolicka, Bonn 1931). Całość dokumentów wieńczy szczegółowy indeks rzeczowy. W tomie nie uwzględniono przewodnika bibliograficznego do poszczególnych dokumentów. Po tę informację wydawcy odsyłają zainteresowanych do dzieła J. F. Puglizi, *A Workbook of Bibliographies for the Study of Interchurch Dialogues*, Centro pro Unione, Rome 1978 oraz do *A Continuing Bibliography for the Study of Interchurch Dialogues*, w: *Bi-annual Bulletin*, Rome Centro pro Unione, Spring 1979 and 1980 and Fall 1981. Zestawienia bibliograficzne, dotyczące przekładów oraz interpretacji tekstów, w tym również polskich, znaleźć można w części w książce wydanej przez S. C. Napiórkowskiego, *Na drogach do jedności*, Lublin 1983, KUL.

W różnorodności przedstawionych dialogów można wyróżnić pewne elementy wspólne. Jednym z nich jest ich dwustronność, która zakłada u partnerów dialogu świadomość własnej tożsamości, a jednocześnie pozwala lepiej docenić cechy wspólne, jakie ostały się mimo podziału. Ekumeniści wyrażają jednak obawę, iż dialogi dwustronne mogą doprowadzić do umoc-